SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 154. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 13, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 13-го СЕРПНЯ 1993. Ч. 154. РІК С.

ВИРОБНИЦТВО ЗМЕНШУЄТЬСЯ

Львів (УНІАР). — Тут 10-го серпня виконуючий обов'язки голови міської адміністрації Олексій Лосєв заявив представникам преси, що підприємства міста за півроку не додали продукції на 185 біл. карбованців. Загалом 67 відсотків підприємств працюють з 30-відсотковим спадом виробництва, а на окремих підприємствах спад виробництва досяг 50-70 відсотків.

Міська адміністрація виділила будівельникам 555 міл. крб. безпроцентової позики для завершення будівництва кооперативного житла. Цю суму належить повернути в касу місцевої влади до кінця поточного року. Щоправда, будівельники не втрачають надії, що і Уряд виділить ім якусь суму кредитів.

Економічні проблеми були темою обговорення 10-го серпня і на пресовій конференції в Івано-Франківському. Голова Міської Ради і виконкому Ярослав Тайліх повідомив, що за півроку спад виробництва в місті становить 6,5 відсотків, але по області значно більше. Дефіцит міського бюджету становить 19 біл. карбованців. Багато будівництв припинено. За цей рік місто не закупило ні одного автобуса чи автомобіля для перевезень громадян чи товарів. Щоправда збільшилось число споруджених двоповерхових котеджів у міській зоні, але посадник міста не міг пояснити кореспондентам, чому на приватні котеджі є будівельні матеріяли, а багато об'єктів державного будівництва стоять незакінчені через брак матеріялів. Я. Тайліх відповів, що ці питання треба ставити не йому, а працівникам міліції та прокуратури.

Президент Л. Кравчук отримав нові пропозиції

Київ (УНІАР). — У вівторок, 10-го серпня, Президент України Леонід Кравчук отримав лист від Національної Ради Соціяльного Партнерства.

У листі висловлені пропозиції щодо структурної перебудови економіки України. На думку авторів листа, економічна криза загострюється через відсутність дієвого пляну. Вони вважають, що структурне формування потрібне ще й тому, що українська економіка і досі зорієнтована на єдиний народногосподарський комплекс вже неіснуючого СССР. Автори листа розраховують, що підготовлений фахівцями документ із висновками буде обговорений на сесії Верховної Ради України.

Голова Верховної Ради України Іван Плющ, повернувшись з відпустки, повідомив, що чергова сесія українського парляменту розпочнеться 25-го серпня. На ній депутати розглянуть питання про референдум, воєнну доктрину, питання розподілу Чорноморської фльоти, соціяльного захисту, а також комплексну програму дій для стабілізації фінансової системи.

Музей стає бездомним

Київ (УНІАР). — Згідно з рішенням адміністрації Подільського району Києва приміщення виставочної залі Музею-Заповідника „Стародавній Київ", яке є пам'яткою архітектури, передано комерційному центрові „Кібігран".

Директор заповідника Наталія Мамонтова підтвердила, що таке рішення Подільської адміністрації є і що комерційний центр зобов'язався виконати реставраційні праці. Однак реставрацію ніхто й не розпочинав. Другою причиною передачі виставочної залі комерційній установі директор музею вважає те, що музей не дає прибутків до столичної скарбниці.

Музична школа готується до ювілею

Львів (УНІАР). — Унікальний музичний заклад Львова — Спеціяльна Музична Школа ім. Соломії Крушельницької готується до свого 50-річчя. За цей час школа підготувала і випустила понад 1,000 учнів, серед яких є музиканти зі світовою славою: Юрій Башмет, Марія Чайковська, Олег Криса, Лідія Шутко та багато інших, в тому числі мистецтвознавці та композитори.

ЗСА МІНЯЮТЬ НАСТАНОВУ ДО КРАЇН КОЛИШНЬОГО СССР

Вашінгтон. — Газета „Вашінгтон Таймс" з неділі, 8-го серпня, помістила статтю свого кореспондента Мартіна Сіффа, в якій він пише про посилені дипломатичні заходи ЗСА, щоб зберегти кордони колишніх республік СССР і в той спосіб зупинити тиск Росії на них. Одначе відразу на початку статті автор зазначує, що серед експертів є поділені думки чи така політика виакажеться на часі чи буде катастрофічною.

Нова політична стратегія ЗСА включає дипломатичні заходи, що підтримують Україну та три країни Прибалтики, як також заохоту Організації Об'єднаних Націй своєю дипломатією та миротворчими заходами поцікавитися післясовєтськими конфліктами дальше на схід. Старші чиновники Білого Дому і Державного департаменту підкреслюють, *що нова політика не є „протиєлцинською"*, її метою є зупинити видимі спроби російських військ внести нестабільність в нові країни. Одним із засобів цієї політики буде намагання ЗСА увести миротворчі війська ООН до цих республік і боронити їх, якщо зайде потреба, від російського тиску.

Ця нова політика має на меті включити ЗСА у більш активну ролю посередника між Росією та її сусідами, зокрема Україною та країнами Прибалтики — Литвою, Латвією та Естонією. Аналітики Росії та країн колишнього СССР у Державному департаменті, та по американських амбасадах у нововідновлених державах поділяють думку, що Росія розпадеться, а напруження між нею та її сусідами стає безконтрольним. М. Сіфф твердить, що „існує багато переляку" серед дорадників секретаря Державного департаменту Воррена Крістофера з уваги на події в Таджикістані. Крім того, старші офіційні чинники на чолі зі Стробом Талботтом уважають, що конфлікти між Росією та іншими республіками можуть набрати катастрофічних форм з такими ж вислідами для російсько-американських взаємовідносин, реформ в Росії та контролі ядерної зброї.

Офіційні чинники Уряду президента Билла Клінтона є дуже стурбовані такими перспективами, тому уважають їх головною загрозою для державної безпеки. Такі знавці справ Росії та країн колишнього СССР, як Дімітрі Сімес з Фундації Карнеґі для міжнародного миру, є тим, який оправдує потягнення Росії, а зокрема коли йдеться про нерушимість кордонів, бо уважає, що забагато росіян опиняється поза межами „своєї" країни. Натомість Миррі Фешбах з Джорджтавнського університету уважає ті нові заходи ЗСА дуже позитивними.

Ембарґо проти Югославії нанесло великих шкод Україні

Ізмаїл (УНІАР). — Тут 8-го серпня перший заступник начальника Українського дунайського пароплавства *Олександер Кравченко* заявив кореспондентам, що шкоди від ембарґо ООН проти Югославії зростають. Тільки за минулий тиждень Дунайське пароплавство втратило 181 міл. дол.

У зв'язку з цим зменшенно суми фінансування будівництва танкерів на Кілійському судноремонтному заводі. Із необхідних Україні 40 танкерів цього року буде збудовано лише 10. Керівники Українського дунайського пароплавства продовжують вимагати від ООН скорочення термінів видачі суднам дозволу на прохід по Дунаю, оскільки затримка є головною причиною шкод. Судна затримують від 2-ох до 3-ох місяців і ці затримки не є *виправданними ні з точки зору організації*, ні з точки зору економіки, вважає О. Кравченко.

В Україні

Київ. — Заступник голови Народного Руху України і виконуючий обов'язки голови Центральної виборчої комісії Олександер Лавринович в інтерв'ю для „Голосу Америки" заявив, що запланований на 26-го вересня референдум не відбудеться, оскільки й досі не зформульовані запитання референдуму і не виділені гроші на його проведення.

Львів. — Тут 8-го серпня розпочалося святкування 80-річчя створення української скавтської організації Пласт. На свято приїхали діти з Польщі, Словаччини, Німеччини, Австралії, Арґентини та ЗСА. На могилах колишніх пластунів відправляються Панахиди. У програмі урочистостей відвідини гімназії, пам'ятника Т. Шевченкові та інших визначних місць.

Харків. — До міста з візитою прибув прем'єр-міністер України Леонід Кучма. Основана мета поїздки — ознайомлення з ситуацією в реґіоні, ходом жнив і розв'язання соціяльних проблем. Голова уряду зустрівся з керівниками міста й области та відвідав низку підприємств.

Волочиська. — У цьому місті на Хмельниччині відбулися збори ініціятивної групи Конгресу Українських Націоналістів. Промовцями були голова КУН Хмельницької области Василь Киризюк, голова секретаріяту обласного КУН Дарка Гусяк та член центрального проводу Генадій Серянко. За ініціятивою Д. Гусяк на зборах зібрано 31.200 карбованців і передано їх представникам крайового осередку Спілки Української Молоді.

На Союзівці виступлять балет з Огайо та актриса з України

Союзівка (Г. Колесса). — Свіжим подихом різноманітности буде забарвлена програма концерту на оселі у суботу, 14-го серпня. Мабуть, вперше тут буде представлений жанр сучасного балету. Виступи артистів ансамблю „Червоний мак" при Театрі сучасного балету середнього заходу в Огайо переплітатимуться виступами київської актриси Галі Ковганич та її доньки Оксанки, які виконуватимуть пісні під супровід гітари. Концерт проходитиме у „Веселці", початок о год. 8:30 вечора.

Театр сучасного балету середнього заходу в Огайо був створений в 1991 році мистецьким керівником Вірою Магдалиною Ільчишин і являє собою групу танцюристів, які знаходять свої особисті неповторні

(Закінчення на стор. 6-ій)

Актриса Галя Ковганич з донькою Оксанкою

Палестинці не годяться між собою

Туніс. — Як уже інформовано, троє членів палестинської делеґації на вашінґтонських мирних переговорах — професор Ганан Ашраві, Фейсаль Гусейні і Саїд Ерекат через незгоди з керівництвом Палестинської визвольної організації мали поважний намір зрезиґнувати зі своїх становищ. Тепер вони приїхали до Тунісу, щоб зустрітися з членами ПВО і обговорити взаємні претенсії.

Незгоди серед палестинського провідництва виникли після того, як лідер ПВО Ясір Арафат передав державному секретареві З'єднаних Стейтів Ворренові Кристоферові список палестинських поступок щодо питання автономії контрольованих територій. Названі вище провідні члени палестинської делеґації на вашінґтонських переговорах були обурені тим фактом, що Я. Арафат погодився залишити Східній Єрусалим поза зоною палестинського самоуправління. На думку професора Г. Ашраві, Я. Арафат порушив попередні домовлення палестинців не обговорювати американські пропозиції щодо компромісу, а тим більше не приймати їх. Тим часом В. Кристофер „дістав у руки документ, котрий не має підтримки ні з боку більшости палестинського керівництва, ні з боку більшости населення контрольованих територій".

Однак ці твердження відкинув пресовий секретар Державного департаменту Майкл МекКері. Він заявив, що державний секретар В. Крістофер не одержував ніяких документів від керівництва ПВО, оскільки З'єднані Стейти не підтримують прямих контактів з цією організацією.

Керівник палестинців на вашінґтонських переговорах Гайдар Абдель-Шафі висловився в тому сенсі, що незгоди серед членів делеґації приведуть до того, що ізраїльтяни зважаться вступити у безпосередні переговори з Палестинською визвольною організацією.

Прем'єр-міністер Ізраїля Їцак Рабін назвав теперішній конфлікт „внутрішніми проблемами палестинців" і підкреслив, що його країна дбає лише про те, щоб з боку палестинців у переговорах брали участь тільки мешканці контрольованих територій. Більш поступливе становище зайняв міністер закордонних справ Шімон Перес, який сказав, що хоч і не прийшов ще час говорити про прямі контакти з ПВО, він особисто такої можливости не відкидає.

З останніх повідомлень виходить, що ті троє палестинських „дисидентів" забрали назад свої заяви про резиґнацію і продовжують переговори з Я. Арафатом про дальшу працю у делеґації.

У СВІТІ

НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ, присвяченій затвердженню на посаді голови уряду, новий прем'єр-міністер Японії Моріґуро Госокава заявив, що має намір надати нового імпульсу і надхнути нові сили в економічне лідерство країни. „Новий підхід", як назвав напрямки внутрішньої і зовнішньої політики Японії М. Госокава, по-новому розглядає японсько-американські відносини. Новий уряд має намір дуже обережно міняти відносини з такою наддержавою, як З'єднані Стейти. За словами нового прем'єр-міністра, відносини з Вашінґтоном залишаються пріоритетом зовнішньої політики Токіо. „Ми докладемо всіх сил, — підкреслив Госокава, — щоб ці стосунки стали більш гармонійними для обох партнерів".

МАРШАЛ ЄВҐЕНІЙ Шапошніков зрезиґнував з посту голови Ради безпеки при президенті Росії. Агентство Інтерфакс повідомило, що Є. Шапошніков, який раніше очолював Об'єднані збройні сили СНД, звернувся до президента Боріса Єльцина з просьбою дозволити йому зрезиґнувати зі свого становища. Реакція президента покищо невідома. 51-річний Шапошніков був призначений головою Ради безпеки в червні минулого року. У зв'язку з переходом на нову працю він передав контролю за стратегічними нуклеарними ракетами збройних сил СНД міністрові оборони Росії Павлові Ґрачову. Верховна рада Росії, в якій переважають політичні противники Єльцина, досі не затвердили Шапошнікова на посаді голови Ради безпеки, висловлюючи цим своє критичне ставлення до його попередньої діяльности на пості головнокомандуючого Об'єднаними збройними силами СНД.

У ВІВТОРОК, 10-ГО СЕРПНЯ, 30-річний громадянин Китаю Ші Ебо, погрожуючи обілляти пасажирів літака сірчаною кислотою, змусив залогу Боїнга-767 летіти з Пекіну не в Джакарту, а на Тайван. На міжнародному летовищі у Тайпеї Ші Ебо віддав себе в руки поліції і сказав, що втік від переслідувань китайського комуністичного режиму. Коли його запитали, чи він здає собі справу з того, яка сувора кара його чекає, втікач заявив: „Краще вмерти у вільному суспільстві на Тайвані, ніж залишатися живим у комуністичному Китаї".

ЧЕТВЕРО ФРАНЦУЗЬКИХ туристів, взятих як закладники бойовиками Курдської робітничої партії в кінці липня, були звільнені у вівторок, 10-го серпня. Вони провели у полоні коло двох тижнів. „Ми категорично протестуємо проти захоплення чужинецьких туристів для досягнення політичних цілей, — заявив один з колишніх закладників, 66-річний Фернан Арон, прибувши на летовище Анкари, столиці Туреччини. — Ми також вимагаємо негайного звільнення двох інших закладників, що залишилися в руках курдів — громадянки Австралії і англійки". Шість чужинецьких туристів були захоплені 25-го липня в одному зі сіл на південному сході Туреччини.

ЕВРОПЕЙСЬКА СПІЛЬНОТА призначила фінансовим дорадником українського Уряду в питаннях приватизації один з трьох найбільших банків Німеччини — Комерційний банк. Під час здійснення 16-місячного проєкту йому допомагатимуть такі відомі фінансові установи, як Прайс Вотергаус, Бейн енд компанії, Скваєр, Сандерс анд Демпі і Банко сентраль еспаньо-амерікано. У проєкт входить визначення конкурентноздатности промислових підприємств, які продаватимуть на авкціонах, і вибір найбільш перспективних об'єктів для приватизації.

Б. КЛІНТОН ЗАПРОПОНУВАВ ПЛЯН БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

Вашінґтон. — Виступаючи в саду Білого Дому, президент Билл Клінтон розповів про свій плян боротьби зі злочинністю, головними елементами якого стануть обмеження в торгівлі огнепальною зброєю і збільшення кількости поліціянтів. За словами Президента, його програма коштуватиме 3.4 біл. дол. продовж п'ятьох років і дозволить збільшити сили правопорядку на 50,000 осіб. Він сказав, що підпише два виконавчі накази з метою збити хвилю тяжких злочинів. Перший наказ стосується перегляду ліцензій, виданих крамницям продажу зброї і постачальникам вогнепальної зброї, а другий припиняє імпорт у ЗСА автоматичної зброї.

Б. Клінтон знову підтвердив, що надає безумовну підтримку законопроєктові, автором якого виступає колишній пресовий секретар президента Роналда Реґена, який був тяжко поранений при замаху на Р. Реґена у 1981 році. Билл Брейді запропонував запровадити п'ятиденний „випробувальний термін" при купівлі зброї, тобто видавати її покупцеві за п'ять днів після сплати грошей, а за цей час перевірити покупця.

„Надто багато зброї, призначеної для ведення бойових дій, — сказав Клінтон, — потрапляє на вулиці наших міст". Він додав, що проблема злочинів, зв'язаних зі застосуванням вогнепальної зброї, настільки злободенна, що не може бути відкладена і повинна бути вирішена незалежно від прийняття відповідного закону у Конгресі.

У програмі Клінтона — запровадження смертної кари за вбивство працівників правоохоронних органів і за діяльність найманих вбивць. Смертна кара на федеральному рівні була скасована Верховним Судом З'єднаних Стейтів Америки у 1972 році. З того часу ця найвища міра покарання існує в окремих стейтах країни.

В АМЕРИЦІ

ПОВЕРТАЮЧИСЬ ДО ОДНОГО із спірних питань, що його раніше відсунено на дальші пляни, бо воно загрожувало бюджетним переговорам, Уряд президента Билла Клінтона повідомив, що має в пляні подвоїти оплати за випаси худоби на державних землях власникам скотарських фарм. Це буде першим кроком до зміни політики Уряду стосовно державних земель на заході країни. Прихильники охорони довкілля раді таким змінам, бо уважають, що це зменшить випаси худоби на державних землях, що на їх думку є дуже шкідливими для живої природи, лісів і потоків. Західні республіканські конґресмени засуджують це потягнення і називають це „зрадою заходу", а конґресмени-демократи, які репрезентують західні стейти твердять, що це потягнення Уряду є значно меншим, як було оригінально запропоновано, тільки завдяки їхнім заходам.

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ звітує, що після дворічного постійного покращання, продуктивність американських робітників від січня до червня значно підупала. Такий звіт спричинюється до журби про можливості звільнень з праці та відновлення інфляції. Економісти твердять, що в кінцевих підсумках платні працівників і заробітки фірм таки будуть залежними від продуктивности робітників.

ОДНЕ З НАЙБІЛЬШИХ американських автомобільних виробництв Дженерал Моторс відкликає з оббігу 80 відсотків авт типу Сатурн, щоб справити електричну проблему, яка принайменше у 34 моторах вищезгаданих авт була причиною вогню. Хоча досі ця проблема не була причиною будь-яких трагічних випадків, то все ж таки Дженерал Моторс вирішив відкликати з ужитку та безплатно направити понад 380,000 авт типу Сатурн, що вийшли з їхнього виробництва від 1991 року.

МИНУЛОГО МІСЯЦЯ Вашінґтоном потрясла вістка про смерть Вінсента Фостера мол., адвоката-дорадника Білого Дому та близького довголітнього приятеля президента Билла Клінтона і його дружини Гіллларі Родгам-Клінтон. Коли поліційні власті підтвердили, що смерть була вислідом самогубства, посипались питання чому, що було причиноюб такого драстичного кроку і т.д. Тепер, коли віднайдено його листа-записку у його течці, порвану на дрібні кусочки, яку реставровано і прочитано, то виявляється, що В. Фостер не зумів дати собі ради зі становищем, на якому опинився у Вашінґтоні. Зокрема не міг він погодитись з тим що „тут знищення людини уважається спортом".

У ВІВТОРОК, 10-ГО СЕРПНЯ, Джеймса Ф. Коллінса, заступника шефа місії в Американській амбасаді у Москві, призначено координатором спроб у розв'язці конфліктів у колишніх республіках СССР від Уряду президента Билла Клінтона. Дж. Коллінс, за фахом професійний дипломат і старший урядовець Закордонної служби ЗСА, уважається другим по старшині американським дипломатом у Москві. Днями він повертається до Вашінґтону за вказівками для свого нового призначення.

УРЯДОВІ ЧИННИКИ твердять, що з уваги на брак стабільности у деяких країнах світу, Пентаґон рекомендує, щоб ЗСА утримували фльоту із 12 літаконосоців. Раніше Пентагон хотів існуючу фльоту з 14 літаконосців зменшити до 10. Цю нову пропозицію на засіданні головного керівництва у Білому Домі подав секретар Департаменту оборони Лес Еспин. Рішення Пентаґону запропонувати фльоту із 12 літаконосців випливає з попередніх тверджень керівництва морської фльоти, що ЗСА мусять підтримувати свою постійну присутність поблизу запальних пунктів країн „третього світу".

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ заявляють, що ЗСА застановляються над тим, чи не ужити б їм диверсійно-десантних загонів для того, щоб знайти у Моґадішу ген. Мохаммеда Фараг Айдіда, сомалійського ватажка, якого ЗСА підозрівають у вбивстві чотирьох американських вояків. Чи до цього дійде, покищо не відомо, але виглядає, що ЗСА не зможуть відтягнути своїх військ з Сомалії, поки не обезсилять ген. Айдіда, який є одним із ватажків-грабіжників, що довели країну до критичного стану.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda" 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на: Svoboda

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. —
За зміст оголошень Редакція не відповідає

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Причина труднощів Президента

За всю історію З'єднаних Стейтів Америки не було ще такого, щоб президент цієї самої політичної партії, яка втішається більшістю в обох Палатах Конґресу — мав такі страшні труднощі, що їх має теперішній Президент. У Сенаті Демократична партія має 58 представників — Республіканська тільки — 42. У Палаті Репрезентантів відношення сил ще краще у користь демократів: демократів —261, республіканців — 173. Здавалось би, що — логічно — співпраця Білого Дому з Капітолем повинна йти гладко, складно, з мінімальними труднощами при узгіднюванні всіх розбіжностей. Коли ж у минулий четвер, 5-го серпня 1993 року зголошений Президентом бюджет перейшов у нижчій Палаті Конґресу більшістю 268 голосами проти 266 — двома голосами, а в п'ятницю, 6-го серпня у Сенаті цей бюджет „перескочив" 51 голосом проти 50. Тут терези перехилив якраз цим одним голосом Ал Ґол, заступник Президента і предсідник Сенату.

Американський політичний світ свідомий цієї незвичайної, навіть парадоксальної ситуації. У пресі й на телевізійних каналах відбуваються дискусії, панелі. Надзвичайно влучну заввагу зробив коментатор телевізійної станції Ей-Бі-Сі Пітер Дженінґс: президент Клінтон, мовляв, „у своєму лібералізмі не має політичної бази в Конґресі". Це насправді друга причина труднощів Клінтона, бо найпершою причиною став його підхід до оздоровлення економічних відносин — податками.

Під час минулорічної передвиборчої кампанії Билл Клінтон раз-у-раз заповідав, що він створить „нову Америку", твердив, що настав „час для зміни", що треба зірвати з 12-тирічною епохою консерватизму, — коли ж закидали йому лібералізм — він заперечував і називав себе „поміркованим". Ставши Президентом — негайно задемонстрував свій лівий лібералізм такими актами, як допущення гомосексуалістів до служби в усіх родах збройних сил, та скасування усіх обмежень для ведення жіночих абортів, включно з малолітніми дівчатами, без відома батьків, навіть у військових шпиталях. Свій лібералізм виявив у призначуванні кандидатів на різні становища державного апарату. Вперше в історії Америки доручив своїй дружині Гіларі місію підготовити проєкт державної реформи опіки над здоров'ям і призначив їй окремий кабінет у Білому Домі. Про це не пишеться і не говориться, але немає сумніву, що конґресменам і сенаторам воно не сподобалося. Не всім сподобалася нова методика праці й виступів Президента: заклики до народу, ба, навіть до туристів, які відвідують Білий Дім, щоб вони підтримували його політику, виголошування патріотичних промов, роз'їзди по Америці з пропаґандивними промовами.

Демократична партія завжди називала себе „партією народу" і завжди мала більше зареєстрованих членів, аніж партія Республіканська. Але Демократичну партію не можна утотожнювати з лібералізмом, — більшість її членів зараховує себе до „середньої. головної, течії". Помилка Билла Клінтона у тому, що він не признає факту — розбіжности своєї ідеології з ідеологічною настановою більшости американської спільноти та більшости членства Демократичної партії. А що Билл Клінтон за своєю вдачею людина дуже вперта, то настала та диковинна атмосфера не то кризи, не то затяжного напруження у взаєминах між Білим Домом і Капітолем. У практиці треба всі справи латати компромісами, що не приходиться легко: виявилося це у процесі схвалювання бюджету з остаточним, вгорі наведеним, жалюгідним вислідом.

Американська Конституція ґарантує кожночасному президентові чотирічну каденцію. Президента можна судити („імпічмент) тільки за зламання складаної ним присяги на Конституцію. Президент Билл Клінтон не ламає своєї присяги. Він високоосвічена, інтеліґентна людина, але його ліберальний світогляд і його вірність методами урядування у маленькому стейті Аркенсо створюють великі непередбачені труднощі — йому, Конгресові і всьому світові, бо ЗСА — лідер вільного світу.

Петро Часто

КРОК У НЕВІДОМЕ

Може й справді ми від Росії вже занадто цофаємося назад? Так би мовити, перебуваємо в полоні звичних наставлень, котрі на сьогоднішній день вже втратили сенс? І тому треба прагнути звільнити рамена від тягарів негативного досвіду, від упереджень, адже ж ненависна імперія впала, почалося нове життя, а воно від усіх у рівній мірі вимагає довір'я, щирости, готовости до співпраці і взаємодопомоги. Ці міркування звучать дуже логічно, чи ж не правда?

Тим часом годі позбутися якоїсь непевности. Ану ж якщо російська загроза для українців полягає не лише в комунізмі? Щоб холодний піт на чолі виступив, досить згадати царів-некомуністів — Петра I, Катерину II, Миколу... В Росії змінювалися тільки імена, одежа, форми борід, але не сутність, тому від царського шовінізму нічим не відрізнявся марксівсько-ленінський інтернаціоналізм. „Старший брат" хоч би яку універсальну концепцію співжиття обрав, рано чи пізно наповнить її не нашим, не прибалтійським, навіть не азіятським, а тільки своїм власним змістом. Якраз до речі журнал „Сучасність" вмістив прецікаві враження французького аристократа Астольфа де Кустіна від подорожі до Росії 1839 року. Цей більш як 150-річної давности документ варто прочитати сьогодні оптимістам, котрі не мають найменших сумнівів у підписаному прем'єром Л. Кучмою договорі про створення російсько-українсько-білоруського економічного союзу. „Росія, — пише де Кустін, — країна незагнузданих пристрастей і рабських характерів, бунтівників і автоматів, змовників і бездушних механізмів. Тут немає проміжних ступенів між тираном і рабом, між безумцем і твариною. Золота середина тут незнана... Всі росіяни подібні поміж собою в одному: усі вони легковажні, живуть тільки теперішнім і забувають сьогодні те, про що думали вчора... Ні добре, ні зле не має для них реальности... Несумлінність і непорядність знаходить сумний відбиток у всьому, особливо у комерційних справах... Не менш непевні й обіцянки в устах росіянина..."

Га ну його, того де Кустіна! Росіяни вже не ті! Але чи візьметься хоч один психолог доводити, що від 1985 до 1993 року ментальність російської нації докорінно змінилася?

Ці невеселі думки можна було б відкинути як деструктивний скептицизм, якби підписаний Л. Кучмою договір не викликав недвозначного опору з боку таких оптимістів і політичних центристів, як Михайло Горинь і Володимир Яворівський, голови республіканської і демократичної партій. Демократ з демократів Олександер Ємець, міністер в питаннях національностей і член головного проводу Партії Демократичного Відродження України, коментуючи договір, нагадав історію: на всіх без вийнятку договорах вигравала Росія, а програвала Україна, і навіть найкращі угоди оберталися для українців тяжкою несправедливістю і новим гнітом. А депутат Верховної Ради Лариса Скорик, відома своєю експресивною вдачею, відверто назвала політику прем'єр-міністра Л. Кучми антиукраїнською.

Певна річ, наша українська суперльояльність спонукає трактувати крок Л. Кучми як вимушену спробу вирватися з економічної безвиході, але хто відважиться зіґнорувати, що крізь економічний договір проступає певна політична тенденція? Іншими словами, йдеться не про подію, не про явище, а про процес і він полягатиме у все глибшому затягненні України в орбіту російських впливів. Наприклад, передбачаючи в економічному союзі використання національних валют, договір має однією зі своїх далекосяжних цілей запровадження спільної валюти. Самозрозуміло, що це не буде гривня. І взагалі — що дасть Україні інтеґрація з Росією і Білоруссю, чиї економіки, на думку авторитетних аналітиків, перебувають ще в критичнішому становищі, ніж українська? Чи не той це трагікомічний випадок, коли з трьох хворих сподіваються зліпити одного здорового? Поперше, це неможливо. Подруге, хто мав би бути тим одним здоровим?

(Закінчення на стор. 6)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редаґує Лев Яцкевич

Модерні переємники прометеївських сил

Доналд Е. Марлов, декан Високої Технічної Школи та Архітектури при католицькому університеті у Вашінґтоні та колишній президент Асоціяції американських інженерів-механіків, назвав інженерів в одній із своїх промов модерними сторожами прометеївських сил.

Це порівняння, на мою думку, дуже влучне та на часі, коли взяти до уваги важливість технічного знання у нашій добі, потужність сил природи, що ними користується людина та небезпеку зв'язану з їх належним користуванням. Думаю, що не важко також знати безпосереднє пов'язання між примітивною енерґією вогню й більш складними видами енерґії, які сьогодні визволюємо з петрохемічних покладів землі та атомного ядра.

2,500 років тому Есхіл написав драматичну трилогію, засновану на старовинній леґенді про Прометея, з якої, на жаль, збереглася одна частина: „Спутаний Прометей". Але мерехтливість цієї леґенди, та її драматичний зміст стали джерелом натхнення поетів такої міри, як Мілтон, Байрон, Шеллі, Ґете та Шевченко.

Прометей був одним із тих передолімпійських титанів, визволених з хаосу, що установили закони для семи плянет та семи днів життя. Але тільки два наймення з них збереглися в пам'яті людей. Атлас, що двигав на своїх плечах Всесвіт і Прометей, сповнений терпіння та симпатії для людей. Щоб облегшити їм життя, він украв із соняшної колісниці вогонь і подарував його людині, давши її в той спосіб змогу витоплювати та гартувати метали, огрівати печі та присвячувати вільний час мистецтву, купецтву та ремеслові.

Тому, що вогонь зробив людину богоподібною, Зевес покарав Прометея, прив'язавши його ланцюгом до кавказької скелі, поруч орла, що клював його тіло. Але Прометей не поступився та упокорився і волів терпіти сторіччями приниження та неволю, ніж відібрати людині вогонь. Остаточно, Зевес звільнив Прометея бо відсутність його порад та передбачень грозила захитанням стабільности олімпійського Пантеону.

Але чар прометеївського міту не затратив ані своєї сили, ані своєї актуальности впродовж усієї людської історії й діє ще навіть досьогодні. Бо основна дилема цієї леґенди ще й досі стоїть перед нами руба. А саме, чи можна довірити людині беззастережно контролю над величезними силами природи (чи Прометей має бути спутаний?), чи саме запряження тих сил до колісниці людських потреб може запевнити нам переживття і спасення від заглади (Прометей може бути неспутаний). За цією другою розв'язкою промовляє це, що тільки існування сильно розвиненої технології дає запоруку довговічного існування людства.

Досвід з такими країнами, як Німеччина та Японія, виявив, що основним фактором їх відродження з воєнних румовищ та стрижнем їх цьогочасного добробуту стали і технологічне знання та їх винахідливість.

У нашій добі переємником прометеївських сил природи та енерґій стали інженер та науковець, у руки яких поклала доля контролю над силами природи, та основою людської свободи. Можливо, що першим інженером була людина, яка винайшла вогонь. Одне проте певне, а саме, що всі роди людських цивілізацій позначені тавром наукового знання та технологічного вміння.

Лопата археолога знаходить постійно нові сліди такого вміння та знання. На потвердження цього можна подати нещодавно опубліковану книжку археолога Біббі „Погляд на Дільмун", в якій він описує стародавню цивілізацію, що існувала на узбережжі Червоного моря (на території сучасної Арабії), що, до речі, становила посередню ланку між культурами Північної Африки та Індії. Її будівничі не будували височенні піраміди та зіґґурати (ступенаці), як їхні колеґи в Єгипті та Месопотамії, але зате вони залишили за собою сліди глибокого технічного знання, у виді вміло розплянованих мереж водних каналів та систем штучного наводнення у самому серці піщаної пустелі.

Василь Маркусь

ЩЕ ОДИН БЛЕФ

Великий фарс довкола „пудкарпатського русинства" продовжується. Властиво, воно фарсом розпочалося. Виникло взимку 1990 року як культурне Товариство Підкарпатських Русинів з метою ніби розвивати реґіональну культуру, буцімто, занедбану совєтським режимом. Його дотичні органи швидко зареєстрували і дали відповідну підтримку, включно з тим, що відставили „спецработников", тоже — „русинов" для розгортання діяльности нового сепаратистського товариства. Спочатку воно представляло свої ніби невинні цілі як культурницька льояльна організація. Але скоро вийшло шило з мішка. Стали відомими пов'язання товариства із КҐБ та його фінансова й політична залежність від міжнародних махерів. Дуже швидко ставали явними цілі товариства, згодом „общества". З'явилася концепція відрубної національности, просувалася програма окремої держави в рамках СССР, згодом хоч би автономної „Підкарпатської Руси" в рамках України. Окремі закордонні чинники мріяли про відорвання Закарпаття і приєднання його то до Чехо-Словаччини, то до Угорщини, а потім вже хоч би до Словаччини. Дехто з більш „учених" ідеологів русинства почав ширити ідею самостійного Закарпаття на території Закарпатської области, бо про „велике Закарпаття" (складене із українських земель Словаччини, Лемківщини в Польщі чи і юґославських русинів) говорити було важко. Зрештою, це було б ішло в розріз з інтересами деяких чуземних кіл, що таке політичне русинство підтримували.

Змінявся і склад лідерів цього „Общества"; одні розчарувалися, іншим було замало влади і впливів, третім не дали обіцяних „пособій". Дехто здезертирував з поля „русинської політики". Перебирали керівництво радикали і ...шарлятани. Тоді зродилася ідея „самостуйної пудкарпатської рипублики", почали висилатися неграмотні звернення до ООН, постала якась окрема партія із своїми примітивними виданнями, що їх мало хто читав, нав'язано зв'язки із представниками „русинських" меншостей в Польщі, Юґославії та на Словаччині у формі „світового конґресу русинів".

Політика русинських лідерів не має ясної і спільної програми для цілого етносу, який тяготіє до історичного Закарпаття чи ще й Лемківщини. Бо живе цей етнос у різних державах, що мають різні, часто протилежні інтереси і так чи інакше приречені історією ділити долю в рамках тих держав, де вони сьогодні живуть. Але їх і їхніх спонзорів із сумежних до України держав єднає одна ціль — антиукраїнство. Всім їм хочеться вирвати сьогоднішнє Закарпаття від України, а там пічнеться дальша боротьба і шматування на куски відорваного тіла.

Відбувся останній або передостанній акт русинської трагікомедії. В половині травня ц. р. проведено в Братиславі пресову конференцію, на якій запрезентовано „тимчасовий провізорний уряд", що його дехто називає помпезно „тіньовим" урядом Підкарпатської Русі, як окремого суб'єкта Співдружности Незалежних Держав. Це мало б виглядати як перший крок до проголошення „незалежности".

Творення „уряду" відбулося на осі Мукачево-Братислава-Будапешт. Представлено ось такі персональності в складі уряду: Т. Ондик (житель Пряшева) — зовнішні справи, Думнич з Мукачева — культурні та економічні справи, Горжаній — представник в Будапешті і Василь Маґорита (житель Братислави) — представник на Словаччині. Дещо відомим є Маґорита як син закарпатця-генерала в чехо-словацькій армії, колишній керівник чеського комсомолу, а в критичних днях „бархатної революції" — генсек Компартії ЧСР. Мати чешка або словачка, ніякої участи в житті української меншости не брав, здається, не розмовляє українською чи якоюсь „русинською" мовою. Маґорита, як і сталініст Василь Білак, знайшов пристановище в Братиславі, бо тут менше до нього добираються демократичні сили Чехії чи Словаччини. Так само дещо знаємо про колишнього русофіла й українофоба Думнича, який собі звів гніздо на Закарпатті, опираючися на кількох сепаратистів у Мукачеві. Цілком невідомі „русинські" діячі — Ондик та Горжаній. Тіньовий „кабінет ще далеко не повний. Немає там головного інспіратора Івана Туряниці, голови „Общества подкарпатських русинов", нема попереднього голови Сочки, лідера „пудкарпатської рипубликанської партії" Заяця, „юриста" Гомдяша і ще декого. Дехто каже, що Туряниця готує собі щонайменше пост прем'єра або й президента, але йому ще не не вигідно виступати, бо сидить в кріслі віцеректора університету в Ужгороді. Невідомо тільки, який пост готується для Маґочі — губернатора, що приїде на білому коні з Торонто до Ужгороду або хоча б представника „рипублики" в ООН...

На цей „державний фарс" зареаґували на Закарпатті однозначно. Національно-демократичні сили зіґнорували та з презирством відкинули нову витівку. Заанґажована більшість обласної Ради у справі вільної економічної зони та самоуправної території від-

(Закінчення на стор. 5)

Д-р Володимир Шелест

АЛЮЗІЯ „НАДКУШЕНОГО ЯБЛУКА"

(Роздуми над поезією Наталі Давидовської)

I

Зі всіх попередніх ґенерацій українських поетів нашого віку, ґенерація, яка прийшла в поезію після „шестидесятників", відзначається своєю особливою біографією: — своїм невиразним світоглядом і таким же невиразним творчим профілем. Ті збірні риси такої її характеристики, як відомо, випливали із самих життєвих умов, бо саме тоді, коли її представники починали пробу своїх поетичних сил, в суспільстві відбувався процес розкладу банкрутуючої ідеології, яка своїми спрощеннями стандартами „звужувала" людину, обмежуючи обрії її світогляду. Наслідком такого стану витворювався неґативний намул казенщини, який вів до пасивного „культу недумання". Ось слова, які характеризують це покоління:

Ми — таке покоління.
Ми павза в русі століття...

У житті дійсно постала тривожна павза, а після неї зразу ж, несподівано скорими темпами, почала розпадатися ґрандіозна імперія і наступав новий, багатий подіями, воленосний період. І власне тому, що на очах поетів цього раптового переломового періоду відбувався такий важливий і такий багатий різнорідними явищами історичний процес переоцінки цінностей та корінних суспільних перемін — творчість їхня мала б, здається, відображувати щось справді велике й вагоме. Але, як свідчать сучасні поетичні твори, тієї вагомости в них не багато.

„Сьогодні в поезії пора смути" — з сумом стверджує В. Базилевський в „Літературній Україні" — „тому так багато віршів і так мало поезії". Павло Мовчан мотивує такий стан тим, що, мовляв, „широкі неводи" попередників" вже виловили з поетичного потоку все найваговитіше" і для молодшого покоління залишилися самі лише будні. Здається, що тут справа не в „неводах" попередників, а в далеко глибших причинах. Скоріше всього тут діє закон аперцепції: — тягар попередніх життєвих умов, про які йшла мова вище, притупив фантазію, пригальмував творчі стимули. Крім того, як пише В. Базилевський, „фантазувати у мінливому метушливому світі стало незмірно важче".

Покоління, яке наступило після „шестидесятників", поза деякими винятками, помітно віддалюються від творчих традицій попередників. Те віддалення начебто й має своє логічне оправдання, бо кожне покоління прагне витиснути свій власний слід у поезії. Отож, деякі сучасні поети шукають нових тем та свіжих висловів для поглиблення змісту в тих темах. Знову ж, інші намагаються підійти до кола старих тем з іншої сторони та уважніше вглянути в те коло проникливим поглядом „третього ока".

Уводячи в поезію свої й чужі „сполохані думки", „свої й чужі скорботні ритуали", дехто із сучасних поетів таким чином намагається дов'язати свій власний біль до „великого світового болю". Дехто заглиблюється у своє особисте розуміння філософії з надією знайти в ній відповідь на ті питання, з якими пов'язуються причини трагічних колізій людських долей. А деякі взагалі відходять від проблем сучасности — ховаються від них у своєму особистому світі абстрактних уявлень — втікають у власну неврозу.

Поети 60-их років, за висловом Є. Сверстюка, були „зухвальцями", які, „в шуканнях правди і чесної позиції", своєю творчістю „дражнили дракона". Вони надавали своїй поезії смілнвого ритму й позитивного цілеспрямування. Знову ж, основна частина наступного покоління виявляється зовсім іншою, якоюсь інертною, безініціятивною. Правда, це аж ніяк не значить, що серед цього покоління нема відважних, принципових одиниць. Вони напевно є. Справа тільки в тому, що в роках „перебудови" не було різких конфліктів, які б вимагали героїчної самопосвяти — не було „драконів". Тому-то для представників цього покоління невластиві екзальтовані ідеї тираноборства. Багато з них натомість воліють сидіти зі своїми „тяжкими" думами, біля „згасаючого каміна", „обі п'явши руками коліна".

Такий стан нашої сучасної поезії, згідно з теорією В. Патеркулюса, виявляє очевидні ознаки процесу, який веде до неминучого занепаду, при тому занепаду, що обумовлюється закономірною необхідністю. („The fatal necessity of decay"). Така закономірна необхідність заміни віджилих чи кволих ідей і форм новими, чи сильнішими — спричинювала, як відомо, еволюційні коловороти: зародження, розквіту та занепаду всіх відомих історичний „ізмів".

На такому загальному тлі нашої дійсности розглянемо бодай основніші аспекти творчости сучасної львівської поетеси Наталі Давидовської. Зокрема зупинимося на її філософії фемінізму та на її трактуваннях релігійних елементів з надією, що такий підхід допоможе, бодай приблизно, визначити координати її світоглядового спрямування. А після того перейдемо до її художньо-естетичної манери в представленні першого людського гріха. Така вихідна позиція критичного підходу зумовлюється насамперед тим, що Давидовська поставила собі мету осмислити „новий тематичний пласт" та підкреслити в тому пласті найбільш суттєві „морально-етичні проблеми", наголошуючи в них „суто жіночу модель світовідчуття і світотворення".

Читаючи поезії Давидовської, зауважується, що поетеса має талант. Деякі її вірші переплетені цікавими висловами та виявляють глибокий зміст. В інших — зібрані ліричні розважання жінки, якій уже „за тридцять" і яка хотіла б зупинити час, щоб переглянути пережиті роки і, розставивши там де треба плюси і мінуси, перейти в другу полосу свого життя. А в деяких віршах зустрічаються вислови, що звучить якось так, ніби поетеса силоміць загнала їх у римовані рядки своїми, надто смілнвими і не дуже-то розважними, метафоричними узагальненнями.

Закінчення буде.

КАТАЛОГ КНИЖОК З УКРАЇНИ

Уклали Осип Зінкевич і Сергій Миронюк

ЗАМОВЛЕННЯ І ОПЛАТА

Замовлення слід надсилати на адресу "Svoboda" Bookstore, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302, U.S.A.

Чеки або грошові перекази просимо виписувати на **SVOBODA BOOKSTORE**. Оплата **ТІЛЬКИ** в американських долярах.

Ціни подано включно з пересилкою.

Всі книжки, наведені в цьому каталозі, висилаються замовникам летунською поштою безпосередньо з Києва від нашого представництва — Спільного Американсько-Українського Підприємства "Смолоскип".

Замовники отримують книжки не більше як через 3-4 тижні після одержання нами замовлення.

ЗНИЖКА
Бібліотеки - 15%
Книгарні - 30%

МИСТЕЦТВО

ЗНАКИ. 155 стародавніх українських вишивок. Мова укр., та англ.,1992. 71 стор. ***$10.00***
В альбомі вміщено візерунки сорочок та рушників. У коментарях до малюнків розшифровуються прадавні українські знаки-символи.

КИЇВ У БАРВАХ ОСЕНІ. Фотоальбом. Київ: Мистецтво, 1992. 203 стор. іл. Мови укр., рос., англ. ***$25.00***
Пропонований альбом містить близько двохсот знімків, які розповідають про столицю України – Київ. Знімки супро-воджуються рядками з віршів відомих українських поетів.

КСЕНІ КОЛОТИЛО. Альбом. Київ: Мистецтво, 1992. 160 стор. іл. Мови укр., нім., англ. та фр. ***$40.00***
Альбом присвячено творчості Ксенії Іванівни Колотило – українки, яка вже понад 50 років живе в Австрії. Репродукуються зразки традиційної української вишивки для оздоблення серветок, рушників, скатертей та одягу. Вступна стаття знайомить з життєвим та творчим шляхом майстрині.

ЛИСТІВКИ. ЗАПРОШЕННЯ НА ВЕСІЛЛЯ. Київ: Мистецтво. 1992, художник З. О. Васіна. Формат 148 x 105. ***$0.50***
9 листівок із зображенням подружжя у національному весільному вбранні за реґіонами України: Волинь, Буковина, Гуцульщина, Київщина, Черкащина, Харківщина, Полтавщина, Запоріжжя. Листівка одинарна з тисненням.

Логвин Г. Н. **З ГЛИБИН.** Гравюри українських стародруків XVI–XVIII ст. Київ: Дніпро, 1990. 406 ст. ***$20.00***
У книгу ввійшли ілюстрації гравюр XVI–XVIII ст., що супроводжуються нарисом про книгодрукування і розвиток мистецтва гравюри.

МАРІЇНСЬКИЙ ПАЛАЦ У КИЄВІ. Альбом. Київ: Мистецтво, 1992, 36 стор. іл. Мова укр., резюме рос. та англ. ***$5.00***
Альбом знайомить з архітектурною перлиною Києва, яка до 1917 року була резиденцією царської родини. Нині палац є місцем урочистих державних зустрічей. Палац збудовано за проєктом видатного архітектора 18 ст. В. Растреллі.

СВІТОСЛАВСЬКИЙ С. І. Альбом. Київ: Мистецтво, 1989. 136 стор., іл. Текст укр., резюме французькою та ін. мовами. ***$15.00***
Альбом творчости С. І. Світославського (1857–1991) – видатного українського пейзажиста – містить близько ста репродукцій творів художника.

Степовик Д. В. **СКАРБИ УКРАЇНИ.** Науково-художня книга. Київ: Веселка, 1991. ***$19.00***
Автор розповідає про видатні твори українського і зарубіжного мистецтва, які зберігаються в музеях України, про відомих скульпторів та їхні творіння.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МАЛЯРСТВО XII-XX СТ. : Світ очима народних митців. Альбом. Київ: Мистецтво, 1991, 304 стор. іл. Мова укр., резюме рос., англ., вкладка нім. та фр. ***$75.00***
В альбомі розкрито неповторний образний світ творінь майстрів українського народного малярства – ікон, народних картин "Козак Мамай", робіт Катерини Білокур, Марії Приймаченко, Тетяни Пати та ін.

Чубинський П. **ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА.** Коментар Ф. Погребенника. Київ: АТ "Обереги", 1991. 16 стор. ***$1.00***
Розповідається про долю твору та подається факсимільне відтворення його першодруків і музичного манускрипту, портрети Павла Чубинського та Михайла Вербицького.

НАВЧАЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ І ПОСІБНИКИ

Бандура О. М., Волошина Н. Й. **УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА.** 8 кл. Київ: Освіта, 1992. 416 стор. ***$10.00***
Підручник-хрестоматія знайомить з народною лірикою, її особливостями, основними жанрами, окремими піснями, з давньоруською літературою і творами красного письменства XIX-XX ст.

Борецька Є. Я., Малюга П. М. **ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ЛЕГКОГО ЖІНОЧОГО ТА ДИТЯЧОГО ОДЯГУ.** 2-ге видання. Київ: Вища школа, 1992. 365 стор. Тверда оправа. ***$15.00***
Показано способи, технічні умови обробки деталей і вузлів одягу. Описано прийоми підготовки виробів для першої і другої примірок, а також остаточну обробку деталей. Наведено креслення викрійок, специфікацію деталей, розкладки, витрати тканини, особливості обробки кожної моделі.

Вашуленко М. С., Мельничайко О. І. **УКРАЇНСЬКА МОВА.** 3-2 кл. Київ: Освіта, 1992. 256 стор. ***$10.00***
Підручник побудований на основі комунікативного підходу до вивчення мовних явищ.

Верес О. **БІЛА ХАТА: читанка,** 3 кл. Київ: Освіта, 1992. 188 стор. ***$12.00***
У читанці відповідно до віку зібрані фольклорні твори, кращі зразки українського письменства материкової України й української діяспори про любов до природи і рідного краю, пошану до батьків.

Верес О. **ЛАСТІВКА: читанка,** 2 кл. Київ: Освіта, 1992. 240 стор. ***$12.00***
Підручник, щедрий на розмаїті художні тексти, дає уявлення про рідну землю і народ, про багатство і єдність української літератури всього світу, розвиває в учнів уміння читати.

Верес О. **ПИСАНКА: читанка.** 4 кл. Київ: Освіта, 1992. 271 стор. ***$12.0***
У читанці відповідно до віку зібрані фольклорні твори, кращі зразки українського письменства, материкової України й української діяспори, які введуть дітей у світ добра, щедрости, чесности і чуйности.

Волошина Н. Й., Бандура О. М. **УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА.** 5 кл. Київ: Освіта, 1992. 303 стор. ***$10.00***
У підручнику-хрестоматії – казки, перекази, леґенди, кращі дитячі твори письменників України.

Галетова А. К., Пентилюк М.І . **УКРАЇНСЬКА МОВА**: посібник. Факультативний курс. Київ: Освіта, 1992. 352 стор. ***$8.00***
Історичний матеріял широк ілюстрований прикладами з фольклору, художньої літератури, текстами наукового, публіцистичного, розмовного і ділового стилів.

Гринько Варвара. **БУКВАРИК-ВЕСЕЛИК.** Київ: Веселка, 1990. 190 стор. ***$6.00***

Гринько Варвара. **УКРАЇНСЬКА АЗБУКА.** Добровільне товариство любителів книги, 1990. 88 карт. ***$6.00***

Кирпа Г. М., Стрілько В. В. **АНДРІЙКОВА КНИЖКА.** Київ: Освіта, 1992. 256 стор. ***$10.00***
Уміщені оповідання, вірші, казки вчать школярів правил ввічливости, вихованости, чесности, правдивости, порядности.

Кобилянська М.Ф., Гуйванюк Н.В. **СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА.** Синтаксис. 2-ге видання перероблене і доповнене. Київ: Вища школа, 1992, 269 стор. Тверда оправа. ***$10.00***
У книзі вміщено вправи для закріплення найважливіших теоретичних положень синтаксису сучасної української літературної мови.
Характер вправ – спостереження над мовними фактами та аналіза їх, робота з текстами і словниками, синтаксичний розбір тощо.

Козлов А.В. **УКРАЇНСЬКА ДОЖОВТНЕВА ЛІТЕРАТУРА.** Еволюція жанрів. Київ: Вища школа, 1991. 197 стор. Тверда оправа. ***$8.00***
Містить розділи: Методологічно-теоретичні основи дослідження. Еволюція драматичного і драми. Еволюція трагічного і трагедії. Еволюція комічного та комедії.

Кононенко В. І. **ДНІПРОВА ХВИЛЯ.** Київ: Освіта, 1992. 848 стор. ***$15.00***
Хрестоматія містить художні твори П. Куліша, Б. Грінченка, М. Вороного, О. Олеся, В. Винниченка, М. Хвильового, М. Куліша, В. Симоненка, Л. Костенко, Григора Тютюнника, які посіли визначне місце в історії української літератури, але довгий час оминали шкільні підручники.

Майборода А; В;, Коломієць Л. І. **СЛОВ'ЯНСЬКА МОВА.** Київ: Вища школа, 1992. 163 стор. М'яка оправа. ***$8.00***
Описові, зіставлювальні та порівняльні вправи, які побудовано на матеріялі старослов'янських пам'яток, дібрано в такий спосіб, що опрацювавши їх, студенти матимуть можливість пізнати історію і закономірності розвитку старослов'янської, і зокрема української, мовної системи.

Макарова Г. І., Паламар Л. М., Присяжнюк Н. К. **РОЗМОВЛЯЙТЕ З НАМИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.** В трьох частинах. Частина 1. Вступний фонетичний курс. Київ: Вища школа, 1992. Мови англ. та укр., 101 стор. М'яка оправа. ***$8.00***
Знайомить читача з основами української вимови у зіставленні з англійською, формує навички читання, усного мовлення і письма у сфері повсяк-денного спілкування. Кожний урок посібника містить коментар до нового мовного матеріялу, а також вправи для його актуалізації. У кінці книги подано додаток, відповіді до вправ та алфавітний українсько-англійський словник.
Для англомовних громадян, які бажають вивчити українську мову.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. За редакцією д-ра філол. наук, проф. С. І. Дорошенка. 2-ге видання, перероблене і доповнене. Київ: Вища школа, 1992. 397 стор. Тверда оправа. ***$6.00***
У книзі висвітлено методики: викладання української мови як педагогічної науки; навчання грамоти; опрацювання розділів " Мова і мовлення", "Текст"; вивчення граматики і лексики; вивчення фонетики і графіки; навчання орфографії; читання; розвитку мовлення.

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ. За редакцією Л.М. Проколієнко і Д.Ф. Ніколенка. Київ: Вища школа, 1991, 180 стор. М'яка оправа. ***$8.00***
Зміст посібника: І. Предмет, завдання і методи педагогічної психології. II. Закономірності і динаміка психічного розвитку і формування особистости в онтогенезі. III. Психологія виховання. IV. Психологія учіння. V. Психологія навчання. VI. Психологічні основи використання технічних засобів навчання. VII. Психологія педагогічної діяльности і особистости вчителя.

Передрій Г. Р. та ін. **РІДНА МОВА.** 5 кл. Київ: Освіта, 1992. 272 стор. ***$10.00***
До підручника увійшли розділи: "Синтаксис. Пунктуація", "Фонетика. Орфоепія. Графіка. Орфографія", "Лексикологія", Будова слова", "Словотвір", "Зв'язне мовлення". Теоретичний матеріял ілюстрований прикладами з літературних творів.

Передрій Г. Р. та ін. **РІДНА МОВА.** 6 кл. Київ: Освіта, 1992. 287 стор. ***$10.00***
До підручника увійшли розділи: "Лексика і фразеологія", "Морфологія і орфографія". Теоретичний матеріял ілюстрований прикладами з художньої літератури.

Передрій Г. Р. та ін. **РІДНА МОВА.** 7 кл. Київ: Освіта, 1992. 256 стор. ***$10.00***
До підручника увійшли матеріяли для закінчення вивченого у 5-6 кл., а також нові теми розділів "Морфологія", "Синтаксис", "Пунктуація". Теоретичний матеріял ілюстрований прикладами з літературних творів.

Подольський М. С., Буренін М. Л., Котова Г. М. **ПРОМИСЛОВЕ БДЖІЛЬНИЦТВО.** Київ: Вища школа, 1988. 335 стор. Тверда оправа. ***$12.00***
У книзі висвітлюються такі питання: промислова технологія бджільництва; промислова переробка продуктів бджільництва; будівлі й обладнання для основних видів промислових господарств; механізація трудомістких процесів і вантажно-розвантажувальних робіт на промисловій пасіці; безпека праці; основи племінної роботи; хвороби бджіл та інші.
Для учнів сільських професійно-технічних училищ.

Поліщук Ф. М. **УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР.** Давня українська література. Практичні заняття. Київ: Вища школа, 1991. 188 стор. М'яка оправа. ***$8.00***
Висвітлюються жанри українського фольклору, факти і особливості давньої літератури, закономірності її розвитку, художня своєрідність, поетика, сюжети і типи героїв.

Потапенко О.І., Потапенко Г.І. **МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.** Київ: Вища школа, 1992. 124 стор. М'яка оправа. ***$6.00***
Подано вправи та завдання для формування практичних умінь і навичок студентів на заняттях з методики викладання української мови. Вправи і заняття мають проблемний, пошуковий характер. У них враховано найновіші досягнення лінґводидактики, частних методик.

Роменець В.А. **ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ XVII СТОЛІТТЯ.** Київ: Вища школа, 1990. 365 стор. Тверда оправа. ***$15.00***
Розглянуто процес становлення психологічної науки в добу бароккo. Викладено психологічні системи, що містять природничо-наукові й етичні компоненти. Велику увагу приділено самопізнанню.
Для студентів університетів, які вивчають психологію та філософію.

Скрипченко Н. Ф., Валушенко М. С. **БУКВАР.** Київ: Освіта, 1993. 144 стор. ***$12.00***
Перша навчальна книжка з рідної мови в доступній формі (через ігрові ситуації) знайомить дітей з мовними явищами. Широко представлена усна народна творчість: казки, загадки, прислів'я, забавлянки, дитячі пісні тощо.

Скуратівський Л. В., Шелехова Г. Т., Остаф Я. І. **РІДНА МОВА.** 8 кл. Київ: Освіта, 1992. 192 стор. ***$8.00***
Підручник включає розділи повторення й узагальнення вивченого матеріялу в 5-7 кл., синтаксису, зв'язного мовлення. Теоретичний матеріял ілюстрований прикладами з літературних творів.

Старовойт Л. Я., Косовенко М. С., Смирнова Ж. М. **КУЛІНАРІЯ.** Київ: Вища школа, 1992, 269 стор. Тверда оправа, кольорова вкладка. ***$16.00***
Описано раціональні способи механічної кулінарної обробки продуктів для приготування страв і кулінарних виробів в умовах масового виробництва згідно з науково обґрунтованими нормами раціонального харчування. Викладено питання теплової кулінарної обробки продуктів, технології приготування страв.

Сулима М. М. **ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА.** Київ: Освіта, 1992. 576 стор. ***$15.00***
У хрестоматії вміщені пам'ятки вітчизняної словесности XI–XVIII ст. у їх жанровому розмаїтті: література Стародавнього Сходу – Біблія: література Давньої Греції; українська середньовічна література XI–XII ст., українська література Ренесансу і Барокко XVI–XVIII ст.

УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА. Хрестоматія. В 2-х частинах. Частина 1. Київ: Вища школа, 1992, 381 стор. Тверда оправа. ***$12.00***
Містить народнопоетичні твори, зразки різних жанрів дожовтневої літератури для дітей. До кожного розділу подано коротку характеристику відповідного етапу розвитку української дитячої літератури, відомості про письменників.

УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА. Хрестоматія. В 2-х частинах. Частина 2. Київ: Вища школа, 1992, 284 стор. Тверда оправа. ***$10.00***
Містить твори та уривки з творів українських сучасних письменників для дітей. До кожного розділу дано коротку характеристику певного етапу розвитку української дитячої літератури, короткі відомості про письменників.

Чередниченко Д. **МАТЕРИНКА**: український буквар. Київ: Освіта, 1992. 160 стор. ***$12.00***
Буквар створений на народознавчій основі, навчить читати і думати українською мовою, введе дітей у багатий духовний світ народу.

Шахова К. О. **ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА.** Київ: Освіта, 1992. 639 стор. ***$15.00***
У хрестоматії в перекладі українською мовою представлена поезія і новелістика, уривки з романів і великих драматичних творів – перлин світової літератури.

Шевченко Т.Г. **БУКВАР ПІВДЕННОРУСЬКИЙ 1861 РОКУ.** Київ: Веселка, 1991. М'яка оправа. ***$3.00***
Фототипічне видання, яке уклав Т. Шевченко, з паралельним текстом сучасною українською мовою. Ілюстроване фоторепродукціями картин і малюнків поета.

МЕДИЦИНА

Товстуха Є. С. **ФІТОТЕРАПІЯ.** Київ: Здоров'я, 1990. 304 стор., іл. ***$15.00***
У книжці викладено багаторічний досвід автора з фітотерапії хворих на найбільш поширені хвороби, за допомогою його власних методів лікування та використання препаратів, виготовлених з лікарської сировини.

ДОДАТОК

Заремба В. І. **ТРИ ШЛЯХИ ДО ВІВТАРЯ:** Історичні повісті. Дніпропетровськ: Січ, 1992. 455 стор. ***$ 18.00***
Три повісті про нескитних духом синів України: козачка княгині Волконської, пізніше фольклориста, етнографа та поета Івана Манжури; самобутнього художника, першого ілюстратора "Енеїди" Василя Корнієнка; дослідника прадавніх курганів і печер, відкривача криворізької залізорудної жили Олександра Поля.

КАЗКИ НАРОДІВ СВІТУ. Збірник. Київ: Веселка, 1992. Тверда оправа. ***$11.00***
Збірник найпопулярніших, найцікавіших казок народів світу.

Будь-яка країна за вашим власним вибором.

Економічна програма AT&T Special Country℠ пропонує 15% знижку на міжнародний телефонний зв'язок з тією країною, котру ви назвете.* Ви назвали Україну? Чудово! Тепер вам потрібно лише сповістити нас про ваше оце рішення, та програма економії AT&T Special Country почне працювати для вас. Немає нічого простішого, усього один дзвінок.

З тієї самої хвилини кожний ваш дзвінок до рідних та близьких буде приносити вам помітну економію.

Та, певна річ, швидкий, виразний та безперебійний зв'язок, котрий мільйони наших клієнтів вже звикли одержувати від AT&T.

Будь-який день тижня за вашим розсудом.

Ніякої щомісячної оплати. Ніяких вступних внесків. Достатньо лише сповістити AT&T про вашу „Особливу країну“ та почати щадити по 15% від базової вартости усіх міжнародних дзвінків, зроблених без допомоги оператора AT&T. Тепер вже можна дзвонити ощадно від понеділка до понеділка!

Будь-який зручний вам час доби.

Вдень чи вночі, 24 години на добу, можете зберігати гроші на міжнародних розмовах з близькими та любимими вам людьми. Дзвони та балакай! Хоч би й про галушки. Чому б ні?

1 800 367-9806, Ext. 121.

Безкоштовний дзвінок по телефону, та програма AT&T Special Country℠ почне економити вам гроші.

AT&T

*Ця програма пропонує на вибір більше ніж 200 країн та регіонів світу. Вона не може використовуватись передплатниками на певні інші програми AT&T. Існують також інші умови та виключення.

ТИСОВИЙ ГАЙ — ПАМ'ЯТІ НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА

Природа, її охорона — одна з особливо важливих проблем сучасного світу. Для нас до болю пекуче питання — це ліси, гори, ріки, озера України! Які вони, як зберегти їх, як відродити те, що знищено?! Тож втішила вістка, що пластовий провід включився в акцію охорони природи і постановив посадити тисовий гай в Карпатах у пам'ять начального пластуна Юрія Старосольського. Природа, середовище у житті пластунів займає чільне місце, тож посадження гаю особливо близьке пластунам.

Садження дерев, гаїв у пам'ять особистостей чи присвячених подіям поширене в цілому світі. Христя Соневицька, яка є координатором в Американській Лісовій Акції Ґлобал РеЛіф, піддала Пластовій Станиці у Вашінґтоні думку про садження дерев пам'яті Юрія Старосольського. Слід згадати, що Ґлобал РеЛіф та Національний Екологічний Центр України ще в кінці 1991 року стали партнерами. Тоді ж постав проєкт „Зелений Привіт Україні" („Ґрін Галло Овер Юкрейн"), метою якого була допомога в реабілітації довкілля України.

Вашінґтонська Станиця передала цей задум пластовому проводові, який вирішив прийняти його і зарядив збірку фондів на посадження гаю.

Національний Екологічний Центр України, з осідком у Києві, який має 15 відділів по всій Україні, включив цей проєкт у свої пляни, очевидно у співпраці з Пластом.

Виконавчий директор Еко Центру Ярослав Мовчан звертався листовно до родини зі запитами, чи підтримуємо цей проєкт, а теж у справі узгіднення тексту напису на пропам'ятній таблиці при гаю тощо. Відповіді родина завжди погоджувала з проводом Пласту. Першим нашим бажанням було те, щоб гай був насаджений в Ґорґанах.

10-го травня ц. р. відбулася особлива зустріч у приміщенні української амбасади у Вашінґтоні. Прибули представники Ґлобал РеЛіф, пластуни і члени Пластприяту, а з родини Старосольських — дружина сл. п. Юрія — Оксана. Члени Пластприяту придбали кущ калини, який пластуни посадили перед будинком амбасади в пам'ять Юрія Старосольського. На доручення голови ГПБулави пл. сен. Тереня Бень вручила 2,008 дол., які зложили пластуни для Еко Центру України заступникові директора Ґлобал РеЛіф Найл Сімпсонові. Оксана Старосольська, дякуючи присутнім, подарувала амбасаді малюнок роботи Юрія Старосольського та книжку про його батька Володимира Старосольського, співавтором якої був Юрій.

Згодом родина одержала листа від дир. Ярослава Мовчана, уривки з якого подаємо: „З радістю повідомляємо Вас, що проєкт насадження меморіяльного гаю пам'яті Начального Пластуна Юрія Старосольського біля підніжжя гори Синяк, що в Ґорґанах, неподалів с. Кремінці (Татарів) на Івано-Франківщині, Національний Екологічний Центр України втілюватиме у травні 1993 р".

Лист закінчується так: „Сподіваємось, що невдовзі зашумлять молоденькі деревця гаю Юрія Старосольського в Ґорґанах — місці мандрів його юности. Тож... 'Заслухались кедри ґорґанської ночі', і приєднались до гомону вікових модрин і смерек зелених Карпат України. Так буде!"

Хто мав щастя мандрувати колись Карпатами, знає, що Ґорґани — це найбільш дика, мальовнича частина Карпат. Тому притягала туристів, а зокрема пластунів. Леґендарний опришок Довбуш саме тут мав свої криївки.

На запрошення Еко Центру України відгукнулася дружина сл. п. Юрія — Оксана і я — його сестра.

Вирушили ми до Львова (не без пригод), куди прибули 23-го травня. Там уже було подано телефоном з Києва плян нашої дальшої мандрівки.

Перший етап — поїздом до Чернівець. Наш спальний вагон ч. 6. Число важливе, бо коли ми вранці відчинили двері вагону вже в Чернівцях, перед нами стояли три гарні і милі киянки — референтки Еко Центру України: Лариса Літошенко, Олена Полаєва і Світлана Гордащук. Вони стали нашими „опікунками". До них згодом приєдналися ще й місцеві та позамісцеві одержимі екологією, а згодом і пластуни.

Нам вияснили, що програму цілої акції садження тисів зладив і нею керував д-р Юрій Масікевич, професор Чернівецького університету ім. Юрія Федьковича. Йому завдячуємо незвичайно цікаві зустрічі в Чернівцях, а теж можливість оглянути цю столицю Буковини, якою буковинці можуть гордитися. Жалію, що не списала імен усіх тих, які нам товаришили, а теж учасників цієї „експедиції".

Після приїзду до Чернівець був короткий відпочинок у готелі, а тоді почалася наша мандрівка по Чернівцях.

Спершу університет ім. Юрія Федьковича. Приймає нас ректор д-р Степан Костишин. Гостина, виміна думок, розповіді про актуальні проблеми. Деякі нелегкі, зв'язані з відбудовою зруйнованого. Ректор цікавиться Пластом, який тут не дуже знаний. Згодом я передала статті про Пласт з Енциклопедії (автор — Ю. Старосольський).

Ректор товаришить нам при огляданні університету. Приміщення не тільки гарні, але й прекрасно відновлені, обладнані, задбані. Захоплює архітектура, в тому числі старовинний храм-церква, якою користується теологічний факультет.

Університет існує від 1875 р. Проєктував його відомий чеський архітектор Йозеф Главка. Тепер тут 12 факультетів, на яких навчається понад 10 тисяч студентів. Університет підтримує зв'язки з науковими осередками країн усього світу. Здійснюється обмін студентами, викладачами. Для студентів створені добрі побутові умовини, включно з музичними, спортивними, мистецькими осередками.

Ректор супроводить нас, а далі передає під опіку професійній провідниці, або, як тут кажуть, „ґідові", яка веде нас, референтів Еко Центру України та студентів, які співдіють у програмі охорони природного середовища, а завтра будуть садити тиси в Ґорґанах.

Другий етап — „Мерія", як називають тут будинок, де урядує мер міста і його співробітники. Там приймають нас заступники мера Ярослав Карпушко — з питань екології, та Володимир Старик — з питань освіти (він теж зв'язаний з видавничою спілкою „Час"). Їх цікавить діяспора, освітня система Америки, українські навчальні і наукові інституції.

„Ґід" веде, а в більшості везе нас мальовничими вулицями і площами столиці Буковини, збагачуючи наші спостереження своїми поясненнями.

Закінчуємо нашу мандрівку у гостинному домі на окраїні міста. Тут живуть Люба і Василь Сорохани із синочком Іванком. Дім їхній нещодавно збудований, серед садів — образ побуту буковинської сім'ї, її почуття краси, доброго смаку та любови до рідного мистецтва. І тут сердечна гостинність, дарунки — як пам'ятка нашого перебування.

Вранці виходимо, щоб зустріти, як умовлено, автобус з Чернівець, який везе групу учасників запланованого садження тисів. Їдемо з ними. Деякі вже знайомі з вчорашньої зустрічі, але є й інші, студенти, екологи. Проводить усім проф. Юрій Масікевич. Приїздимо на туристичну базу, звідки група вирушить вгору.

Погана погода, дощ. Нас попереджують, що доведеться залишитися на ніч у готелі „Беркут" на перевалі. Підхід на узбіччя Синяка й Хом'яка, де мають садити тиси, сам собою нелегкий, а при цій погоді особливо трудний. Проєкт під'їзду „джипом", про який згадували пластуни у Львові, не до здійснення. Знаходять провідника, який, може, завтра вранці допоможе мені вийти на поляну. Вирішують посадити сьогодні на пагорбі перших п'ять тисів. Дощ ніби вщух, коли ми спинаємося по стрімкому узбіччі. Посаджено п'ять тисів.

Показують нам таблицю — пам'ятний знак, який буде встановлено побіч гаю:

„Тисовий гай в пам'ять начального пластуна Юрія Старосольського (1907—1991).

У 90-річчя українського Пласту.

30 травня 1993.

Українська Скаутська Організація Пласт, Національний Екоцетр України у співпраці із Global Releaf.

Пам'ятка історії і природи Охороняється законом".

Знову дощ. По мокрій нас крізь землі група відходить вгору, на узбіччя Синяка і Хом'яка. Вони з різних сторін України: з Києва, Буковини, Львівщини. Працівники Екологічного Центру України, пластуни, науковці, студенти. Там розкладуть намети на промоклій землі і будуть сьогодні до ночі і завтра від сходу сонця садити тиси в пам'ять людини, яку знають тільки з розповідей.

Залишаємось — братова Оксана і я — під опікою водія автобусу, який відвозить нас до „Беркута" і має завдання опікуватися нами. Він — цікава людина, професійний альпініст. Розказує про свої переживання, пригоди у мандрах по скелястих горах Европи і Азії.

Околиця, вид із „Беркута", не зважаючи на дощову погоду, чарівний. Так хотілося б наближити якось цей чарівний світ Гуцульщини до могилки мого брата в Бавн Бруку. Гуцулка — одна із господарів готелю, дарує два невеличкі деревця: яличку і смерічку. Хотілося б перевезти їх через океан на американську землю, де спить вічним сном Юрій. На жаль, згодом треба було залишити їх у Львові, бо не вільно привозити деревець до Америки. Не покидає мене надія, що колись привезу якийсь кущик чи рослину з України.

Засипляю з надією, що, може, все таки буду могла вийти на цю поляну. Ніч не ворожить нічого доброго, але я вдягаюся вранці як на дорогу в гори. Автобус привозить нас на туристичну базу, звідки дорога веде вгору. Нас зустрічає директор Еко Центру Ярослав Мовчан й інші екологи (теж з Німеччини) і пояснюють, що дійти туди мені таки не прийдеться. Розказують, що вчора до ночі і сьогодні від сходу сонця закінчено перший етап проєкту — посаджено 96 тисів, а разом з тими, які посаджено вчора, — це *101*.

Сходить з гори уся група. Жваві, веселі. Так і видно — „ніщо їм лихо ні пригоди". Зустрічаємось, як приятелі. Поки попрощаємося — гутірка, знімки.

Розказую їм, яким він був, мій брат, начальний пластун Юрій Старосольський. Як любив природу, як багато мандрував, не тільки по Карпатах, але по різних країнах світу. Навіть відбув подорож навколо світу. Свою любов виявляв у малюнках, а в записках писав, що „малювати природу, значить переживати її".

Особливо любив Карпати, де таборував з пластунами-друзями, а теж з вихованками-пластунами. Цей гай — найкращий пам'ятник для нього.

Промовляють теж учасники садження гаю. Крім слів прощання з тими, хто став нашими друзями, залунав теж спів. Один з учасників заспівав пісню на слова Юрія: „Сіріли у сумерку півночі шатра".

Не соромно мені признатися, що я не могла стримати сліз. Це були сльози не тільки зі зворушення, у тих сльозах була і радість, що такими вони є ці наші земляки, які з такою щирістю і завзяттям, не зважаючи на труднощі, невигоду й непогоду виконали своє завдання. Була там і вдячність за їхню сердечність, якою обдарували нас у спільній мандрівці. Вони хоч фізично без нас, але з нашими думками і серцем садили тисовий гай. Яким щасливим був би Юрій, коли б був з нами. Але він теж був тут, хоч не фізично.

Прощаємось. По нас приїхав пл. сен. Олег Криськів, який повіз нас через Івано-Франківськ і Стрий до Львова. По дорозі ми відвідали пластунів, які таборували біля Стрия і радувались ватрою та співом пластових пісень, в тому числі і Юркових.

Закінчився перший етап садження тисів. Плянують другий на осінь, а далі — наступного року, на св. Юрія.

Уляна Старосольська

Садять перші тиси (справа): Оксана Старосольська, Н. Н., Лариса Літошенко, Уляна Старосольська, Олена Полаєва, Оксана — студентка, Світлана Гордащук та добровольці.

Прощальна зустріч на туристичній базі.

Відвідання Чернівецького університету ім. Юрія Федьковича. Зліва: проф. Юрій Масікевич, Лариса Літошенко, ректор д-р Степан Костишин, Оксана Старосольська, ґід Н. Н., Уляна Старосольська, Олена Полаєва, Світлана Гордащук

Добровольці ЕКО-Центру, пластуни та студенти садять тиси на поляні в Ґорґанах.

Ще один...

(Закінчення зі стор. 2)

межувалася від „екзильного уряду" і також засудила цей акт як антидержавний, бачучи в цьому небезпеку для своїх автономістських амбіцій. Газета „Новини Закарпаття", яка ставилася дуже поблажливо до „русинства", побачила, куди це веде, і назвала братиславський уряд „просто політичним блефом". Тут-там про це писала словацька й угорська преса як про курйоз. Навіть поважний мюнхенський щоденник „Зюддойче Цайтунґ" сенсаційно повідомив: „В Карпатській Україні екстремісти хочуть самостійности або приєднання до Словаччини" (22-23 травня 1993).

Який наш коментар?

До того, що вже сказано, і з чим ми годимося у ставленні обласної Ради в Ужгороді, додамо таке:

1. З цього антидержавного акту окремих осібняків, що є ще формально громадянами України, треба витягнути логічні і рішучі висновки. Їхні заяви і дії на міжнародному відтинку рівняються державній зраді і так повинні бути потрактовані. Думнич і Туряниця повинні бути покликані до судової відповідальности. Ми також запитуємо, поки ще буде проф. Туряниця віцеректором університету? Відповідь повинно дати міністерство Освіти України, сенат і професорські збори Ужгородського університету, а студенство повинно допомогти їм знайти правильну відповідь!

2. Незареєстровані і зареєстровані організації, що займаються антидержавною підривною діяльністю, мають бути припинені і їх діячі покликані до судової відповідальности. Це стосується так Общества подкарпатських русинів, як і „Пудкарпатської рипубликанської партії". Так реагує кожна цивілізована держава. Нагадаймо конституційну практику Німецької Федеральної Республіки.

3. Належить більш критично приглянутися до діяльности і міжнародних пов'язань організацій національних меншостей на Закарпатті, які давали і дають підтримку закарпатським сепаратистам. Цікаво також знати, як далеко йшла співпраця з членами і прихильниками „тіньового уряду" з боку релігійно-церковних об'єднань, незважаючи на те, чи це греко-католики або православні.

4. Українська дипломатія мусить також поставити ясно питання перед урядами сусідніх держав, як довго вони збираються толерувати (а дехто і сприяти) антиукраїнську діяльність на своїй території. В даному моменті — це насамперед стосується Словаччини, яку використовують ці елементи як свій пляцдарм і трамплін для антиукраїнської пропаганди. Чи маємо ми з парадами приймати президента Міхала Ковача в Києві, як одночасно деякі політичні, а навіть біляурядові кола Словаччини заграють із цими типами та їх уроєними амбіціями?

5. І, врешті, важливо, щоб Уряд України зміг ся на відвагу і виконав елементарні вимоги кожної держави, яка себе шанує, та „видворив" із своєї території неприязних чужинців, заборонив їм в'їзд на Україну, відмовив візи різним політичним комівояжерам, що ведуть підривну діяльність. Якщо рік тому Президент Кравчук погрожував „видворенням" тим людям із діяспори, які критикували його діяльність уряду й тим ширили недовіру до них, то тим більше треба заборонити в'їзд тим чужинцям, які діють проти основних інтересів України.

Ми не попадаємо в паніку й не переборщуємо значення цього по-суті кумедного епізоду, таки справжнього фарсу. Але і не слід бути поблажливим та годитися з думкою, що кожен має право на свою дурійку. Є моменти, коли слід заняти чітке становище і сказати тверде годі! Таким моментом для Закарпаття є саме теперішній епізод з екзильним „урядом" у Братиславі.

ПОТУЖНИЙ ТАЙФУН число 7 Робін вже два дні лютує на великому південному японському острові Кіюшу. Його жертвами стали сім осіб, понад 20 дістали тілесні ушкодження. 13-мільйонове населення Кіюшу залишилося без наземного, морського і повітряного транспорту, понад 215,000 жител втратили електроенергію.

На Союзівці...

(Закінчення зі стор. 1)

способи мистецького виразу і розкривають перед глядачами великий творчий потенціял танцю.

При театрі існує школа, яка виховує кваліфікованих танцюристів і дає можливість вибору щоденних кляс техніки сучасного танцю, клясичного балету, хореографії та інших.

Віра Ільчишин займається танцем з четвертого року життя. Вона навчалася в Бруклинській консерваторії, де отримала магістерку, була членом Бруклинського танцювального театру, де працювала з солістами та викладачами студії Марти Ґреґем, із учасниками студій Софії Масолової, Джуна Левайса, Балетової студії Гаркнесс та японської Саіко Ічінохе. В. Ільчишин добре ознайомлена з українськими танцями і вносить їх елементи до своєї хореографії — адже вона студіювала мистецтво танцю на курсах у славної Валентини Переяславець, у Івана Тараса та Роми Прийми-Богачевської. Віра Магдалина брала участь в концертових турах Українського балетного ансамблю „Каштан", виступала в ансамблі „Сизокрилі".

Ансамбль „Червоний мак" з Огайо

Галя Ковганич — кіноактриса Київської Кіностудії ім. Олександра Довженка, диктор Українського телебачення, знімалася у багатьох фільмах; за ролю Лізи у фільмі „Таке життя" здобула нагороду та спеціяльне відзначення. Випускниця Інституту Театрального Мистецтва в Києві, вона також — співачка, танцюристка, грає на фортепіяно та гітарі. Недавно Г. Ковганич одержала посаду спеціяльного кореспондента в ЗСА для київської „Української Газети".

В.М. Ільчишин

Донька Г. Ковганич, 14-річна Оксанка, брала участь у міжнародному фестивалі в містечку Суржон у Франції, знялася в музичному кінофільмі „По-подньому". Мала київська бандуристка брала лекції гри на цьому інструменті у відомої Галини Менкуш в студії при Київській консерваторії. Останнім часом Г. Ковганич з чоловіком та Оксанкою проживають в Брукліні, Н. Й.

Після концерту відбудеться забава, гратиме оркестра „Водограй". У суботу і неділю, 14-15-го серпня, в Головному будинку проходитимуть виставки творів трьох авторів — Д. Ганушевської, М. Стахів та Є. Воробкевич.

Крок...

(Закінчення зі стор. 2)

Договори Україні, як і кожній державі, потрібні, в тому числі й з Росією, але ж не задля повернення старого. Інакше матиме рацію Збігнєв Бжезінскі, передбачаючи, що Україна, поступившись, в черговий раз дозволивши себе поглинути, врешті-решт ще буде й винною перед Росією, бо загальмує її шлях до демократичного переродження, затримає її в безвигідний ролі тюрми народів.

Не дивно також, що новий договір в Україні привітали саме антиукраїнські політичні сили — комуністи і соціялісти. Що-що, а цей факт коментарів не потребує.

Всі „проти" і „за" зійшлися тепер на президентові Л. Кравчукові. Одна сторона закликає його скасувати підпис Л. Кучми, протилежна — негайно відкрити „зелену вулицю" новому об'єднанню з Москвою. Президентському становищу годі позаздрити.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В Свободі ч. 137 від 21-го серпня 1993 р. в списку жертводавців у пам'ять бл. п. ЄВДОКІЇ КУШНІРЧУК було помилково написано Степан і Анна Федоренко замість СТЕПАН І АННА ФЕДЕНКО. Перепрошуємо.

Привіт з Кобзарського Табору в Емлентоні, Пенсильванія, США
КОБЗАРСЬКА СІЧ 1993

ЗАПОВІТ ГРОМАДЯНИНА ПАТРІОТА

Володимир Романовський походив з учительської родини зі Зеленої Буковини. Закінчив гімназію в Чернівцях, право студіював в Букарешті, де й застала його Друга світова війна. Патріотичний юнак кинувся у вир політичних подій з мрією про здобуття незалежності своїй батьківщині. З „похідними групами" обійшов свою вимріяну Україну, а по війні опинився в таборі переміщених осіб в місті Реґенсбурґ в Німеччині. Там працював в міжнародній допомоговій організації JРО. Там одружився з Наталією Гнідий і з хвилею переселення ДП прибув до Америки.

В Америці Володимир і Наталія Романовські проживали в Балтиморі від 1950 року. Від тоді аж по останні дні свого життя В. Романовський був прикладним членом української громади в Балтиморі. Будучи людиною товариською, брав активну участь в житті громади, любив людей і всім старався стати в пригоді. Він був правдивим патріотом. Мав він також практичний змисл і знав, що економіка є важливим чинником життя громади і народу. Він організував в Балтиморі при Товаристві „Самопоміч" Українську Кредитову Кооперативу, був її першим довголітнім директором і до останніх днів свого життя був душею Кредитівки. Був також засновником малої відпочинкової оселі „Зимна вода" в мальовничій частині північного Мериленду. Любив життя в природі, спорт і тому був популярний і люблений молоддю. Тому що був людиною дуже активною, все оптимістичного наставлення, не зчувся, як підкралась тяжка недуга, що підкошувала його життя.

Яка велика шкода, що життя В. Романовського закінчилось майже напередодні незалежности нашої України.

Перед своєю смертю (1-го вересня 1986 року) він зробив заповіт: половину свого майна записав дружині Наталії і своїй сестрі Марії в Чернівцях. Другу частину дарував чотирьом українським установам. Виконавцем заповіту призначив Ганну Самутин.

Першою померла в 1988 році сестра Володимира Марія, а в червні 1990 р. дружина Наталія. В наслідок такого непередбаченого ускладнення виконання заповіту продовжилось.

Рішенням суду „The Orphans, Court for Baltimore Sity" від дня 20-го травня 1993 року майно Володимира і Наталії Романовських було розділено в такий спосіб: чотири українські установи — Український Вільний Університет, Наукове Товариство ім. Шевченка, Фонд Катедр Українознавства в Гарварді і Організація Державного Відродження України одержали кожна по 25,000 дол. Решта маєтку згідно законом Мериленду була признана сестрі Наталії Романовської, неназваній в заповіті.

Ганна Самутин

Аматор конкурсного танцю (кляса „А") з Фінляндії, котрий мешкає в околиці Ню Йорку, підшукує колишніх учасників товариств конкурсного танцю в Україні для створення ТАКОГО ТОВАРИСТВА В ОКОЛИЦІ НЮ ЙОРКУ. Телефонувати до Марка на число (201) 933-6013. Прошу вживати англійську мову.

БУВАЮТЬ РІЗНІ ДИВА

У вірші Віри Вовк — „Дощ" („Свобода", ч. 152 з 11-го серпня) трапився такий друкарський чортик, що його й не відчитаєш, повинно було бути надруковано: („Чорні акації", 1961). — Ред.

● РОЗШУКИ ●

РОЗШУКУЄТЬСЯ НІНА КОШАК-ПАНАСЮК з Микуличина, Івано-Франківської обл. Розшукує Дмитро Мочернюк, Україна, 290057, Львів - 57, вул. Коновальця 99, кв. 2. Тел.: 35-66-92

• ПРАЦЯ •

ПОШУКУЄМО ДО ДОМАШНЬОЇ ПРАЦІ (варити і т. д.) для 82-річного чоловіка.. Від 8-ої рано до 12-ої полудня; 7 днів; без проживання. Прошу тел. до дочки Юлі (718) 852-7663

● ДО ВИНАЙМУ ●

ДВОКІМНАТНЕ ПОМЕШКАННЯ в Києві. Термін винайму за домовленністю. Київ - 166, вул. Волкова 22, кв. 140, Надя Шевчук. Тел. 0117-044-519-32-78

BUSINESS ● OPPORTUNITIES ●

BED & BREAKFAST INN HUNTER, N.Y. 18 bedrooms, fully furnished, commercial kitchen - opperating. Broker — SUSAN (518) 263-4723

● НА ПРОДАЖ ●

Продається у Києві 3-КІМНАТНЕ ПОМЕШКАННЯ з меблями, машина, цегляний гараж з підвалом, дача на затоці Десни. Тел. (215) 725-7895 у Філядельфії, Па.

●FUNERAL DIRECTORS●